

**PLAN OPIEKUŃCZO-
WYCHOWAWCZO-EDUKACYJNY**
W ŻŁOBKU
„KOLOROWY DOMEK”

STANDARD NR	OPIS		
4	Respektowanie praw dzieci w codziennej pracy instytucji opieki	4.1	W żłobku dzieci mają stworzone warunki do odpoczynku w dwóch różnych formach w szczególności odpoczynek na leżaczkach oraz cicha zabawa na dywanie lub odpoczynek na macie, kocyku
		4.2 4.4	Żłobek posiada spisana listę działań personelu wspierających autonomię dziecka podczas: -czynności higienicznych (załącznik nr 1 arkusz) -posiłku (załącznik nr 2)
		4.3 4.5	Minimum raz w roku personel dokonuje samooceny działań wspierających autonomię dziecka podczas czynności higienicznych oraz posiłku poprzez ankietę, a wnioski z przeprowadzonej samooceny są dokumentowane w teczce przez dyrektora żłobka
5	Budowanie przez personel bezpiecznych opartych na szacunku relacji z dziećmi	5.1	W instytucji opieki określone są wspólne dla całego personelu sposoby: 1) nawiązywania relacji z dziećmi dające im poczucie bezpieczeństwa: • do dzieci odnosimy się ciepło, uśmiechając się, okazując zadowolenie z bycia z nimi • okazujemy zainteresowanie tym co dzieci mówią i robią • używamy niewerbalnych komunikatów w interakcji z dziećmi • mówimy do dzieci po imieniu • staramy się szukać kontaktu wzrokowego z dzieckiem podczas rozmowy • w trakcie rozmowy z dzieckiem staramy się być na jego wysokości, kucamy lub siadamy 2) reagowanie werbalnie i niewerbalnie na zachowania dzieci • uważnie obserwujemy to co robią dzieci i nazywamy, to co widzimy • dostosowujemy swoje zachowanie ton głosu, wyraz twarzy, poziom entuzjazmu do tego co wyrażają dzieci • jesteśmy gotowe do pomocy, jeśli dziecko tego potrzebuje • stwarzamy warunki do samodzielnego podejmowania decyzji przez dzieci • pozwalamy dzieciom na popełnianie błędów i zachęcamy do samodzielnego ich naprawienia, rozwiązywania problemów jeśli są na to gotowe • akceptujemy wyrażanie emocji przez dzieci • jesteśmy uważne na trudne momenty dzieci, np. zmęczenie i wspieram je aranżując zmiany w otoczeniu, ton głosu itp.

		• rozpoznajemy i nazywamy reakcje emocjonalne nasze i dzieci • respektujemy chęć dzieci do przerywania interakcji 3) Komunikowania dzieciom aktywności w ciągu dnia • przypominamy dzieciom werbalnie lub niewerbalnie o następnym punkcie w planie dnia • staramy się uprzedzać dziecko o działaniu, które będzie podejmowane z jego udziałem i czekam na jego reakcję lub odpowiedź
		5.2 Przynajmniej raz w roku personel dokonuje samooceny zadań dotyczących interakcji z dziećmi poprzez wypełnienie Arkuszy samooceny, wnioski są dokumentowane przez dyrektora żłobka
6	Wspieranie u dzieci poczucia przynależności i uważności na inne osoby	6.1 wskazówki metodyczne dla personelu sprzyjające rozwojowi u dzieci poczucia przynależności do grupy oraz zainteresowania innymi poprzez organizowania otoczenia tak, aby miały możliwość kontaktu z innymi osobami 1) Personel aranżuje przestrzeń tak, żeby dzieci mogły widzieć, co robią inni, m.in. poprzez: • podział sali na kilka stref wyposażonych w zróżnicowane zabawki i materiały, w których dzieci mogą podejmować różnorodne działania dostosowane do ich wieku i potrzeb rozwojowych; • zorganizowanie przestrzeni w sposób umożliwiający jej przekształcanie w odpowiedzi na aktualne zainteresowania dzieci (m.in. niskie regały oddzielające przestrzeń możliwe do przesuwania lub duże klocki oddzielające strefy aktywności). 2) Personel w relacjach z dziećmi stwarza sytuacje, w których mają one możliwość budowania poczucia przynależności do grupy, m.in. poprzez: • rytuały codziennego przywitania i pożegnania; • wspólnie realizowany harmonogram dnia, z powtarzającymi się zabawami integrującymi dzieci; • aranżowanie wspólnych zabaw w kilkusobowym gronie; • włączenie dzieci w dekorowanie sali; • stwarzanie możliwości naśladowania innych dzieci i zabaw równoległych; • modelowanie społecznych interakcji podczas zabaw z dziećmi, w których uczestniczy;

		• zwracanie uwagi na sygnały zainteresowania dziecka innymi dziećmi i wspieranie nawiązywanie relacji między dziećmi; • wykorzystywanie wiedzy o zainteresowaniach i temperamencie dzieci do angażowania ich we wspólne zabawy.
		6.2 W żłobku wspieramy rozwój autonomii dzieci poprzez umożliwianie dzieciom podejmowania decyzji w sprawach ich dotyczących oraz poprzez zwiększanie samodzielności dzieci. Aktywności jakie wykorzystujemy : • aranżowanie przestrzeni tak, żeby dzieci mogły się samodzielnie bawić; • umożliwianie dzieciom podejmowanie różnych ról (np. wyznaczanie w najstarszej grupie dyżurnego pomagającego w rozdawaniu sztuców); • zostawianie dziecku czasu na samodzielnie wykonanie jakiejś czynności, np. przy ubieraniu się, sprzątaniu, łączeniu puzzli lub aranżacji kącika zabawy; • stwarzanie możliwości dzieciom pomagania innym dzieciom; • wspieranie samodzielnego rozwiązywania konfliktów między sobą; • udzielanie dzieciom wsparcia w rozwiązywaniu konfliktów, jeśli same nie potrafią znaleźć rozwiązania problemu (uwaga: wskazane jest, aby osoby z personelu miały wspólną strategię wspierania dzieci w sytuacjach konfliktów); • dawanie dzieciom prawa do decydowania, czy chcą się dzielić zabawkami i szanowania ich wyborów; • dawanie dzieciom prawa do decydowania, czy chcą się bawić z innymi dziećmi i szanowania ich wyborów.
		6.3 Zadania personelu wspierające współpracę i komunikację dzieci w grupie • dawanie dzieciom wskazówek, jak ze sobą współpracować (np.: Najpierw on, potem ty); • dawanie dzieciom możliwości decydowania, z kim chcą się bawić, samemu pozostając w pobliżu;

		• dawanie wskazówek, jak dziecko może się zachować w konkretnej sytuacji, a nie czego ma nie robić (koncentracja na komunikatach korygujących pozytywnych); • wprowadzanie zasad funkcjonowania dzieci w grupie i wyjaśnianie dzieciom ich znaczenia.
		6.4 W rocznym planie żłobka przewidujemy celebrowanie świąt i innych ważnych wydarzeń, m.in. Święta Wielkanocne, Święta Bożego Narodzenia, Dzień Mamy, Dzień Taty, Dzień Rodziny, Urodziny dzieci, Dzień Dziecka, dni szczególne, które mają specjalny wydźwięk w formie zajęć.
7	Zapewnienie dzieciom warunków do poznawania i doświadczania otaczającego świata	7.1 Wskazówki metodyczne dla personelu sprzyjające poznawaniu i doświadczaniu otaczającego świata przez dzieci: • Dbanie o bezpieczną przestrzeń, w której dziecko może swobodnie się poruszać. • zapewnienie dzieciom możliwości działania zarówno indywidualnie, jak i w małych grupkach czy w całej grupie; • umożliwienie dzieciom zabaw w różnorodnych kąciach tematycznych uzupełnianych o nowe materiały, zabawki, przedmioty; • modyfikowanie tematyki kąciaków zgodnie ze zmieniającymi się zainteresowaniami dzieci i ich aktualnymi potrzebami; • zapewnienie, że dziecko decyduje, czym, w jaki sposób i jak długo będzie się bawić; • stwarzanie możliwości dzieciom, żeby mogły brać udział w zajęciach zorganizowanych, ale nie naleganie na ich udział; • organizowanie zabaw bazujących na bezpośrednim doświadczaniu i zabawie dzieci (np. poprzez udostępnianie im przedmiotów codziennego użytku, którymi mogą manipulować); • dostosowanie czasu trwania zabaw do możliwości dzieci (zabawy trwają tak długo, jak długo dzieci są nimi zainteresowane); • dostosowanie tematyki organizowanych zabaw do aktualnych zainteresowań dzieci; • inspirowanie dzieci do poszerzania swojej wiedzy i umiejętności;

		• stwarzanie dzieciom możliwości mierzenia się z trudnościami/nowościami w relacjach z przedmiotami/innymi dziećmi; • stwarzanie dzieciom warunków i dawanie im czasu na eksperymentowanie oraz uczenie się na błędach; • zapewnienie dzieciom dostępu do materiałów wzbudzających ich ciekawość świata, do przedmiotów codziennego użytku oraz materiałów naturalnych; • zapewnienie dzieciom możliwości eksplorowania najbliższego otoczenia placówki; • zapewnienie dzieciom warunków do obserwowania zmian zachodzących w przyrodzie. 7.2 Aktywności rozwijające 1)myślenie przyczynowo- skutkowe • wprawianie w ruch przedmiotów • manipulacje światłem • czynności odwracalne (wyjmowanie i wkładanie, pakowanie, przenoszenie) • czynności nieodwracalne (darcie, zgniatanie, zabawy lodem) • budowanie i burzenie • rozciąganie • pokazywanie dziecku książki z pojedynczymi obrazkami, • opowiadanie, co jest na obrazku • słuchanie z dzieckiem krótkich opowiadań, wierszyków i inscenizacji czytanych tekstów • rozmawianie z dzieckiem o sytuacjach zawartych w książce • opisywanie dziecku, co je otacza, również czynności które wykonujesz, szczególnie dotyczące dziecka • zadawanie dziecku pytania otwarte dotyczące wykonywanych czynności, np.: Co będziemy teraz robić? Myjemy ręce. • rozmawianie z dzieckiem o tym, co je otacza, o zmianach o tym co się dzieje i co się wydarzyło lub wydarzy. • Używaj i pokazuj dzieciom znaczenie pojęć: głośno-cicho, wysoko- nisko, ciemno-jasno, otwarte-zamknięte, daleko-blisko, ciepłe-zimne, dużo-mało, szybko-wolno, nad, pod, obok, w, za
--	--	--

		• dostarczanie różnych materiałów (papier, ciastolina, chustki, piasek) do gniecenia, rwania, składania itp. • pokazywanie zabawek zwracając uwagę, co może za chwilę się stać – jedzie-stoi, gładkie-szorstkie, ciche-głośnie, ciepłe-zimne, świeci-gaśnie. • zabawy konstrukcyjne – budowanie z klocków: piętrzenie, mieszczanie, układanie, rozkładanie, składanie, przesuwanie, budowle z klocków: pociąg, wieża itd., użyciem zestawów „mały konstruktor”, „warsztat rzemieślniczy”, warsztat wyposażony w śrubki, młotek, pilę • loteryjki cztery kształty geometryczne: kwadrat, koło, trójkąt, prostokąt. 2)umiejętność obserwacji i doświadczanie otaczającego świata • dawanie dzieciom możliwości wyboru między różnymi produktami do jedzenia podczas posiłku • umożliwianie zabawy przedmiotami wydającymi różne dźwięki • umożliwianie zabawy w odkrywanie i znajdowanie • umożliwianie eksplorowania natury i terenu na zewnątrz budynku • dostarczanie dziecku wrażeń dla wszystkich zmysłów, nazywaj, pytaj, rozmawiaj o doświadczeniu • pobudzanie w dziecku nowych zainteresowań • opisywanie dziecku otaczającego świata, opowiadaj o nim i obserwowanych zjawiskach przyrody, rozmawiajcie o tym, co się dzieje wokół • zabawy piaskiem kinetycznymi lub ogrodowym w piaskownicy przy sprzyjających warunkach pogodowych, przesypywanie piasku, przelewanie wody, budowle z piasku • zabawki, stymulujące poduchy, podpory, wałki, gumowe klocki, grające zabawki, hamak, gniazdo • zabawki do manipulowania, chusteczki, szmatki, maskotki • zabawy w zakładanie własnego ogródka • zabawy w określanie zapachu i smaku • zabawy umożliwiające degustacje, np.: owoców, warzyw, „badanie” smaku banana, jabłka, ogórka, itd. • docenianie wysiłku dziecka włożonego w aktywność, zabawę. 3)używanie określeń dla cech przedmiotów
--	--	---

		• odwoływanie się do pamięci dziecka, jakie cechy przedmiotów poznało i zapamiętało • przedstawianie dziecku przeciwstawne cechy przedmiotów • zabawy w gromadzenie pod magiczną chustą/czarodziejskim workiem przedmiotów o różnych kształtach, rozmiarach i zadawanie pytania Co to jest? • zabawy rozwijające funkcję pamięci – odwoływanie się do tego, co dziecko zapamiętało z treści krótkiego opowiadania, zadawanie prostych pytań, zapamiętywanie imion rówieśników, wskazywanie na konkretne dziecko • zabawy rozwijające spostrzegawczość poprzez klasyfikację odnajdywania wspólnych cech np.: dwóch przedmiotów: dwa klocki, dwie piłki, dwa samochody, dwie lalki • zabawy w strefach tematycznych: ○ strefa kuchenna: gotowanie, sprzątanie, itd., przyswajanie nazw i funkcji przedmiotów kuchennych, odchyłanie pokrywki, mieszanie łyżką, przelewanie i odlewanie łyżką – inscenizacja przygotowania posiłku ○ strefa łazienki: używamy atrybuty do higieny lub zamieniamy funkcję rzeczy – klocek staje się np. mydłem, mycie lali rączek, buzi, głowy, wycieranie lali i jej części ciała, podkreślanie, że lala lubi być czysta, zachęcanie dziecka do naśladowania czynności, informujemy dziecko, że lala jest bardzo zadowolona, bo jest czysta, lala uśmiecha się do dziecka, ○ strefa lekarza: badanie i osłuchiwanie chorego, mierzenie temperatury, podawanie leków, robienie szczepionek, wypisywanie recepty ○ strefa fryzjerska: czesanie, mycie włosów szamponem, suszenie włosów, przypinanie spinek, wałków, nakładanie ręcznika, czesanie włosów 3)używanie określeń przestrzennych • poszukiwanie ukrytych przedmiotów • zabawy ruchowe na torze przeszkód • układanie puzzli, klocków • stwarzanie przestrzeni do swobodnej działalności dziecka
--	--	---

		• zachęcanie dziecka do doskonalenia koordynacji wzrokowo-ruchowej w zakresie motoryki dużej, używaj w tym czasie zwrotów: wejdź na schody, biegnij za Basią • angażowanie dziecka w trakcie czynności porządkowych po zabawie, używaj w tym czasie określeń typu: podnieś książkę z podłogi i odłóż na półkę, włóż klocki do pudełka, samochodzik jest pod parapetem- ustaw go na parapecie • ćwiczenia przyczyniające się do wyrobienia celności, zręczności u dziecka: ćwiczenia w chodzeniu, ćwiczenia w rzucie, ćwiczenia we wspinaniu, ćwiczenia ogólnorozwojowe (raczkowanie, kucanie, schylanie się do przodu, na boki, podnoszenie nóg do góry, skakanie w dół i górę, ćwiczenia po okrągłych taflach z różnorodną strukturą, ćwiczenia w różnych pozycjach • zabawy ruchowe rozwijające zmysł równowagi • zabawy w chowanie konkretnych przedmiotów i odnajdywanie ich • zabawki stymulujące motorykę dużą i małą: chusta „Klanza”, wózki, taczki, rowerki na napęd nożny, samochody ciężarowe o dużych wymiarach.
8	Tworzenie dzieciom środowiska sprzyjającego mówieniu, słuchaniu i porozumiewaniu się	8.1 Wskazówki metodyczne dla personelu, wspierające u dzieci rozwój gotowości i umiejętności porozumiewania się, z uwzględnieniem: 1) Mówienia do dzieci • Mówienie powoli i wyrażnie w sposób dostosowany do etapu rozwoju dziecka ○ Używanie krótkich prostych zdań, np.: To jest piłka, ○ unikanie zdrobnień oraz mowy infantylnej w komunikacji z dziećmi, np. nie mów: W miseczce jest kaszunia, mniam mniam, jaka pyszniutka! Otwieramy buzialka, am am. Poprawny komunikat to: W misce jest kasza. Jest ciepła i wygląda smacznie. Chcesz spróbować? ○ dbanie o prawidłową pozycję w kontakcie z dzieckiem- należy zniżyć się do poziomu dziecka, przykucnąć. Należy unikać mówienia do dziecka z odległości. ○ Nawiazywanie kontaktu wzrokowego- patrzeć w oczy dziecka, kontakt „twarzą w twarz” podczas codziennych aktywności (posiłki, czynności higieniczne, zabawa)

		○ akcentowanie wyrazów znaczących- poprzez użycie odpowiedniej intonacji. • czekanie na odpowiedź dziecka (werbalną lub niewerbalną) zanim przejdzie się do następnych pytań lub komentarzy ○ dawanie dziecku czasu na odpowiedź, tyle ile tego czasu potrzebuje- należy odczekać chwilę po zadaniu pytania, nawet jeśli widać, że dziecko jeszcze nie odpowiada ○ powtarzanie - należy powtórzyć pytanie, jeśli jest taka potrzeba, należy unikać pospieszania dziecka ○ utrzymywanie kontaktu wzrokowego- okazanie dziecku, że jesteś cierpliwy i słuchasz ○ docenianie każdej odpowiedzi- nawet jeśli jest niepełna lub niepoprawna, należy docenić wysiłek dziecka, żeby czuło się zmotywowane do dalszej rozmowy. • czekanie na odpowiedź dziecka (werbalną lub niewerbalną) zanim przejdzie się do następnych pytań lub komentarzy • pogłębianie rozmowy w sposób, który dłużej przyciąga uwagę dzieci na danym temacie ○ podążanie za zainteresowaniem dziecka(rozwijanie werbalne tego, czym dziecko się zainteresuje, pogłębianie tematu dodatkowymi wątkami ○ rozbudowywanie wypowiedzi dziecka (dodawanie nowych szczegółów lub informacji do tego, co powiedziało dziecko przykład: dziecko mówi „Kot ucieka” - dorosły: „Tak, kot ucieka szybko, chyba czegoś się wystraszył” • łączenie tematu rozmowy z doświadczeniami • używanie pytań zarówno otwartych jak i zamkniętych, na które dzieci mogą dać krótką odpowiedź ○ dla mniejszego dziecka łatwiejsze będą pytania typu zamkniętego, ponieważ może odpowiedzieć gestem, spojrzeniem, wskazaniem palcem lub pojedynczym słowem, np.: Czy to jest miś?, nawet jeśli dziecko nam nie odpowie, to pokazanie misia także wspiera rozwój komunikacji. 2) Aktywne słuchanie
--	--	---

		• stosowanie różnorodnych form wypowiedzi (parafrazy, pytania, zdania twierdzące, wykrzyknikowe) ○ powtarzanie słów dziecka własnymi słowami, aby pokazać, że rozumiemy i utrwalamy jego wypowiedź ,np. dziecko mówi „Samochód jedzie szybko”, opiekun: „Tak, widzę, że samochód pędzi bardzo szybko!” ○ stosowanie zarówno pytań zamkniętych, jak i otwartych; zacznij od pytań zamkniętych u mniejszych dzieci ○ używanie prostych zdań opisujących sytuację: „Samochód jest czerwony.” ○ wyrażanie emocje i ekscytacji, aby przyciągnąć uwagę dziecka: „Ale ten pies jest ogromny!” • stosowanie wykrzyknienia przy pozytywnych wzmocnieniach: „Bardzo się napracowałeś!” • odpowiadanie na próby komunikacji dziecka, wypowiedzi oraz ich rozwijanie ○ reagowanie na każdą próbę komunikacyjną podejmowaną przez dziecko ○ potwierdzanie dziecku, że to co mówi zostało odebrane przez słuchacza ○ interpretowanie dźwięków, czynności, gestów za pomocą prostego języka ○ ubieranie w słowa tego, co chce powiedzieć dziecko- dostosowanie komunikatu do możliwości dziecka ○ modelowanie wypowiedzi werbalnych- pokazywanie jak mówić w danej sytuacji. Dorosły mówi poprawnie i jasno, a dziecko może to usłyszeć i naśladować, np. dziecko mówi „pi” (pić), dorosły mówi „Chcesz pić wodę?”. W ten sposób dziecko uczy się dłuższych i poprawnych zdań ○ rozwijanie wypowiedzi dziecka np. poprzez powtarzanie tego, co mówi dziecko oraz rozszerzanie jego wypowiedzi, np.: Dziecko: Piesek biegnie! Opiekun: Tak! Piesek biegnie szybko! Może przed kimś ucieka? ○ dbałość o naprzemienność w komunikacji ○ dbałość o rozwój językowy
--	--	--

		○ poprawianie niedoskonałości językowych typowych dla wieku dziecka, poprzez powtórzenie jego słów w poprawnej formie. Jaś powiedział: Zjadłam pyszną zupę. Komentarz opiekuna: „Aha, zjadłeś pyszną zupę.” Unikaj sformułowań: Tak się nie mówi (np. bo jesteś chłopcem) oraz Powtórz prawidłowy wyraz. • okazywanie zrozumienia dla emocji dziecka i ich nazywanie ○ nazywanie emocji, które dziecko aktualnie odczuwa. Widzę, że jesteś smutny ○ tłumaczenie dzieciom emocji poprzez ich opisywanie, np.: Kiedy się złościysz, możesz czuć, jak twoje serce bije szybciej. ○ stwarzanie w rozmowie z dzieckiem bezpiecznej przestrzeni, w której dziecko będzie mogło swobodnie okazać swoje emocje ○ nazywanie emocji własnych, które dziecko obserwuje (mówienie na głos, tego co nas ucieszyło, zaskoczyło czy zasmuciło) ○ rozmawianie z dziećmi o emocjach przeżywanych każdego dnia, w różnych sytuacjach ○ pokazywanie, jak różne emocje mogą wyglądać na twarzach innych ludzi dzięki wykorzystaniu kart emocji, książeczek obrazkowych, zdjęć. 3)wzbogacanie słownictwa dzieci • objaśnianie dzieciom znaczenia nowych słów przy wykorzystaniu gestów i mimiki ○ używanie naturalnych gestów, które ilustrują znaczenie słowa, np. pokazanie słowa „duży” poprzez gest rozłożenia rąk) ○ stosowanie wyrazistej mimiki, aby wzmocnić przekaz słowny ○ zachęcanie dziecka do naśladowania gestów i mimiki podczas powtarzania słów. • częste powtarzanie słów i zwrotów ○ wprowadzanie nowych słów w naturalnych, codziennych sytuacjach ○ wielokrotne używanie słowa w różnych kontekstach, aby dziecko łatwiej zapamiętało znaczenie
--	--	---

		○ tworzenie sytuacji sprzyjających poznawaniu nowych słów ○ wspomaganie przekazu słownego obrazem- pokazywanie zdjęć/ ilustracji ○ tworzenie prostych, krótkich zdań zawierających nowe słowo ○ powracanie do wcześniej poznanych słów, aby utrwalić ich znaczenie. ○ zachęcanie dziecka do samodzielnego używania słów w zabawie i rozmowie • zachęcanie dzieci do naśladowania dźwięków ○ naśladowanie dźwięków zwierząt podczas zabawy (np. „muu”, „hau”, „miau”) ○ wykorzystywanie zabawek dźwiękowych (autka, instrumenty, pluszaki wydające odgłosy) ○ wspólne słuchanie krótkich nagrań z odgłosami i powtarzanie ich. ○ śpiewanie prostych piosenek z powtarzalnymi dźwiękonaśladowczymi elementami. ○ zabawy typu „kto zrobi głośniejsze/ciszej?” z tym samym dźwiękiem ○ zachęcanie do powtarzania dźwięków codziennych czynności (np. „bam”, „kap”, „puf”) ○ tworzenie zabawnych rymowanek z dźwiękami (np. „bum bum w bębenek – hop ○ używanie przesadzonej intonacji i tempa mowy, aby dźwięki były bardziej atrakcyjne ○ nagradzanie prób powtarzania dźwięków uśmiechem, pochwałą, entuzjazmem ○ odgrywanie krótkich scenek, w których każdy przedmiot „wydaje” swój dźwięk. 8.2 Aktywności obejmujące 1) Rozmowy z dziećmi • dbałość o rozwój prawidłowej, pozytywnej relacji z opiekunem będącej podstawą komunikacji • angażowanie dziecka w działania schematyczne, powtarzanie możliwości do interakcji bazując na atrakcyjnych dla dziecka aktywnościach
--	--	---

		• podejmowanie kontaktu z dzieckiem podczas codziennych aktywności • posługiwanie się językiem dostosowanym do wieku i poziomu rozwoju językowego dziecka 2) Komunikowanie się dzieci ze sobą oraz personelem • obserwacja zachowań komunikacyjnych dziecka w grupie rówieśniczej • reagowanie na wszelkie próby nawiązywania relacji rówieśniczych • modelowanie komunikatów dziecka, wskazywanie adekwatnych reakcji werbalnych • w komunikacji z dzieckiem w początkowej fazie zadawanie pytań typu zamkniętego, ponieważ wymagają prostszej reakcji, takiej jak skinienie głową, wskazanie palcem, lub proste słowo tak, nie, tu, np.: Chcesz wodę/pić? • stopniowe wprowadzanie pytań otwartych, początkowo prostych np.: Co to? (dziecko nazwie przedmiot), Co robi pies? (dziecko może odpowiedzieć dźwiękiem) • zadając pytania otwarte, czekanie na reakcję dziecka, a następnie modelowanie adekwatnych odpowiedzi (w zależności od wieku i stopnia rozwoju językowego dziecka) 3) Aktywny udział dzieci we wspólnym czytaniu, słuchaniu tekstów, utworów, książek • wykorzystanie prostych materiałów dostosowanych do wieku dziecka: karty obrazkowe, książeczki z dużymi obrazkami, książeczki z powtarzalnymi frazami, książeczki z otwieranymi okienkami • zaangażowanie dziecka w wybór książki do wspólnego czytania zgodnie z jego preferencją, a także zaangażowanie w aktywności typu przewracanie stron • wskazywanie obrazków podczas czytania • rozpoznawanie i nazywanie postaci na ilustracjach • naśladowanie odgłosów zwierząt, pojazdów, bohaterów • dawanie dziecku możliwości samodzielnego dokończania zdań lub prostych rymów, powtarzania pojedynczych słów ze znanego wcześniej tekstu • pokazywanie emocji bohaterów mimiką i gestem
--	--	---

		łączenie treści z doświadczeniami: Miś jest u lekarza. Ty też niedawno byłeś u lekarza
9	Kształtowanie otoczenia umożliwiającego rozwój sprawności fizycznej dzieci oraz angażowanie zmysłów	9.1 Wskazówki metodyczne dla personelu, które wspierają rozwój fizyczny dzieci, uwzględniające: 1) rozwój sprawności dzieci w zakresie małej motoryki - Dotyk (faktura, temperatura, kształt i wielkość przedmiotów, nacisk i siła chwytu) – gdy dziecko ma trudności w dotykaniu różnych rzeczy, nie lubi się brudzić - stymulowanie dzieci podczas zabaw sensorycznych z różnymi fakturami: ✓ lepienie z plasteliny, ✓ zabawy w wodzie i piasku, ✓ malowanie palcami - chwyt pęsetkowy – codzienne ćwiczenia zwiększają rozwój w tym aspekcie - stymulowanie dzieci podczas takich aktywności jak: ✓ łowienie rybek, ✓ rysowanie kredkami, ✓ trzymanie sztućców, ✓ zapinanie guzików, ✓ zapinanie rzepów w butach - manipulacja przedmiotami pomaga dzieciom w codziennym funkcjonowaniu - stymulowanie dzieci podczas takich aktywności jak: ✓ układanie układanek, ✓ zabawy sorterami, ✓ zabawa puzzlami, klockami - Wzrok (oko-ręka) w małej motoryce jest skorelowany z problemami z precyzją ruchów - stymulowanie dzieci podczas takich aktywności jak: ✓ rysowanie, ✓ pisanie, ✓ nawlekanie koralików, ✓ naklejanie i odklejanie naklejek, ✓ wycinanie nożyczkami - sluch jest ważny w rozwoju rytmiki ruchowej - synchronizacja ruchów z dźwiękiem - zachęcanie dzieci do zabaw muzycznych, np.: ✓ klaskanie, ✓ używanie instrumentów muzycznych, ✓ uczenie

		krótkich wierszyków czy tekstów piosenek, ✓ piosenki z gestem. 2) Rozwój percepcji zmysłowej dziecka • za pomocą bodźca wzrokowego dziecko może odbierać informacje z otaczającego go świata ○ można przeprowadzać ćwiczenia tematyczne oraz aranżować sytuacje codzienne ○ wykorzystując naturalne produkty opiekun pobudza dzieci do stymulacji wzroku • pobudzanie bodźca słuchowego niweluje zaburzenia przetwarzania słuchowego oraz nadwrażliwość na dźwięki ○ można przeprowadzać ćwiczenia tematyczne oraz aranżować sytuacje codzienne. Wykorzystując naturalne produkty opiekun pobudza dzieci do stymulacji słuchu, np.: rozmawiając z dzieckiem, zachęcając dziecko do wykonywania różnych aktywności, czynności, zadań • Węch jest silnie skorelowany ze smakiem, pomaga dzieciom na odróżnienie przyjemnych i nieprzyjemnych zapachów ○ można przeprowadzać ćwiczenia tematyczne oraz aranżować sytuacje codzienne. Wykorzystując naturalne produkty opiekun pobudza dzieci do stymulacji węchu, np.: przez dopytywanie dziecka jaki jest zapach danego produktu. • obudzanie receptorów dotykowych. Przez dotyk aktywowane są receptory znajdujące się na rękach, czubkach palców oraz stopach ○ można przeprowadzać ćwiczenia tematyczne oraz aranżować sytuacje codzienne. Wykorzystując naturalne produkty opiekun pobudza dzieci do stymulacji dotyku, np.: poprzez dotykanie produktów dziecko poznaje różne faktury i doświadcza percepcji zmysłowej. • pobudzanie bodźca smakowego u dzieci pozwala określić smak, konsystencję czy strukturę ○ można przeprowadzać ćwiczenia tematyczne oraz aranżować sytuacje codzienne. Wykorzystując naturalne produkty opiekun pobudza dzieci do stymulacji smaku, np.: każde dziecko może spróbować produktu
--	--	--

		tematycznego i określić jego smak, konsystencję, strukturę oraz pobudzić kubki smakowe. 3)Rozwój sprawności dzieci w zakresie dużej motoryki - kontrola równowagi i orientacja w przestrzeni. Gdy opiekun obserwuje u dziecka słabą kontrolę równowagi ciała tj.: częste przewracanie się lub potykanie o przedmioty - Zachęcanie dzieci do: ✓ ruchów głową, ✓ obrotów względem osi ciała, ✓ skakania, ✓ bujania, ✓ huśtania, ✓ przewrotów, ✓ jazdy na jeźdźniku lub rowerku biegowym. - Propriocepcja – czucie głębokie oraz schemat własnego ciała. Gdy opiekun obserwuje u dziecka asymetrię ciała w różnych pozycjach: siedzenie, stanie lub leżenie. Stymulowanie dzieci w sferze dotyku. Można wykonywać następujące ćwiczenia: ✓ noszenie przedmiotów o różnej wielkości i wadze, ✓ mocne przytulanie, ✓ bieganie, ✓ przeciąganie liny, ✓ wspinanie się na kształtki lub drabinkę, p ✓ przechodzenie przez tunel, ✓ czołganie się. - koordynacja wzrokowo-ruchowa w dużej motoryce odgrywa ważną rolę w orientacji w przestrzeni i koordynacji ruchowej. Aktywuje śledzenie ruchu i ocenę odległości - wykonywanie z dziećmi takich aktywności jak: ✓ gra w piłkę (kopanie, turlanie, rzucanie, łapanie, odbijanie), ✓ różnego rodzaju tory przeszkód. ✓ chodzenie po różnych strukturach – ścieżki sensoryczne, ✓ masaże różnymi fakturami. ✓ taniec do muzyki, ✓ klaskanie w rytm muzyki, ✓ tupanie, ✓ kręcenie, ✓ pokazywanie części ciała w rytm muzyki, ✓ wykonywanie poleceń ruchowych - Dotyk – gdy dziecko ma trudności w chodzeniu na boso - Słuch – gdy dziecko ma nadwrażliwość słuchową lub lubi zabawy muzyczne. 9.2 Aktywności wspierające rozwój sprawności fizycznej dzieci i angażowanie zmysłów, w tym: 1) Wspieranie rozwoju motoryki małej i angażowanie zmysłów, ćwiczenie koordynacji wzrokowo-ruchowej
--	--	---

		• łapanie i ściskanie – podawanie dziecku miękkich piłeczek, gniotków do chwytania • przekładanie przedmiotów pęsetką – chwytanie i przekładanie np.: pomponów pęsetą lub szczypcami • zabawa-ćwiczenie w zapinanie i rozpinanie – guzików, zamków błyskawicznych i rzepów • zabawa w przesypywanie/przelewanie – przekładanie kaszy, makaronu lub fasoli z jednego pojemnika do drugiego, przelewanie wody kubeczkami • zabawa „łap i puść” – podawanie dziecku lekkich przedmiotów i zachęcanie do puszczenia ich. • dotykanie różnych faktur – zabawy sensoryczne z tkaninami, gąbkami, papierem, itp. • zabawa „paluszkowe rymowanki” – np.: Idzie rak nieborak, które zachęcają do poruszania palcami • nawlekanie dużych koralików, przekładanie dużych klocków z dziurką na sznurek • zabawa w „przyklejanie” – naklejanie naklejek na kartkę • przekładanie przedmiotów pęsetką – chwytanie i przekładanie, np.: pomponów pęsetą lub szczypcami. • karmienie misia łyżeczką – nabieranie małych przedmiotów na łyżeczkę i podawanie „misiowi” • zabawa w ciasto – ugniatanie ciastoliny, modeliny lub masy solnej • rysowanie kredą i malowanie palcami – tworzenie prostych rysunków na tablicy lub kartce • wyciskanie i wałkowanie plasteliny – dzieci lepią kulki, wałkują i formują kształty • wkładanie patyczków do otworów, np.: przeciąganie patyczków przez małe dziurki w pudełku • zabawa „Ułóż wieżę” – układanie klocków w stos i burzenie ich • łowienie rybek na magnes – dzieci łowią rybki na wędkę magnetyczną. 2) Wspieranie czucia głębokiego oraz kształtowanie schematu własnego ciała • zabawa „łap i puść” – podawanie dziecku lekkich przedmiotów i zachęcanie do puszczenia ich
--	--	---

		• zabawa w tunel – przechodzenie przez tunel, w tym ułożony z koca • balansowanie na linie – chodzenie po linii wyznaczonej na podłodze. 3) Aktywności w zakresie dużej motoryki i angażowanie zmysłów ze szczególnym uwzględnieniem zabaw na świeżym powietrzu, ćwiczenie koordynacji wzrokowo- ruchowej i równowagi • dotykane różnych faktur – zabawy sensoryczne z tkaninami, gąbkami, papierem, itp. • tworzenie z dziećmi od podstaw ścieżki sensorycznej (szyszki, kamienie, patyki, kora, liście) i chodzenie po niej • chodzenie po naturalnej ścieżce sensorycznej (szyszki, kamienie, patyki, kora, liście) • turlanie się po macie – zachęcanie dziecka do obracania się i pelzania • podskoki na kolanach / pilce gimnastycznej – sadzanie dziecka na kolanach opiekuna i delikatne podskakiwanie • zabawa w „samolocik” – unoszenie dziecka w powietrzu i lekkie kołysanie. • ćwiczenia na brzuszku – układanie zabawek poza zasięgiem, by zachęcić do pelzania • turlanie piłki – dorosły toczy piłkę do dziecka, zachęcając je do chwytania i oddychania • zabawa „ciągnij i pchaj” – dziecko próbuje odpychać lub przyciągać przedmioty. • Tor przeszkód z poduszek – przechodzenie po różnych wysokościach • zabawa w piłkę – turlanie i lekkie kopanie piłki • chodzenie po śladach – naklejamy taśmą „ścieżkę” do przejścia • bieganie z przeszkodami – omijanie pacholków lub poduszek • skoki do przodu – zachęcanie do skakania z dwóch nóg • zabawa w tunel – przechodzenie przez tunel, w tym przygotowany z koca • tańce z muzyką – dzieci swobodnie poruszają się w rytm muzyki • noszenie i przekładanie przedmiotów – przenoszenie lekkich zabawek z miejsca na miejsce • zabawa „Góra – dół” – dzieci naśladują dorosłego, unosząc ręce i kucając
--	--	---

		• rzut do celu – rzucanie pileczek do kosza lub obręczy • zabawa „Stop-klatka” – zatrzymywanie się w bezruchu na sygnał (np.: na kłaśnięcie) • przenoszenie wody łyżką – delikatne ćwiczenie równowagi • wspinaczka na niski materac – dziecko wspina się i zeskakuje z małej wysokości • tor przeszkód – przechodzenie przez tunele, przeskakiwanie poduszek, czołganie się • skakanie po kamieniach – dzieci przeskakują po wyznaczonych punktach (np.: podkładkach) • turlanie – dzieci turlają się po materacu lub podłodze, co stymuluje ich układ przedsionkowy i wzmacnia mięśnie • „Pchamy i ciągniemy” – dziecko może siedzieć na kocu, a dorosły delikatnie ciągnie je po podłodze. Zmiana pozycji ciała i różne bodźce wpływają na rozwój motoryki dużej • „Tunel” – dorosły tworzy „tunel” z ciała, np. klękając na czworakach, a dziecko przechodzi pod nim. Pomaga to rozwijać orientację w przestrzeni i świadomość schematu ciała • zabawa w „gluchy telefon ruchowy” – przekazywanie ruchów, np.: podskok, obrót • „Toczenie piłki” – dzieci siedzą naprzeciwko siebie i toczą do siebie piłkę, co wspiera koordynację ręka-oko i buduje relacje społeczne • „Przytulanki” – dzieci mogą przytulać się do siebie lub do dorosłego, co buduje poczucie bezpieczeństwa i wspiera rozwój emocjonalny • bieganie z przeszkodami – slalom między pacholkami lub maskotkami • zabawa „Uciekaj przed piłką” – dzieci unikają turlającej się piłki. • balansowanie na linie – chodzenie po linii wyznaczonej na podłodze • rzucanie do celu – wrzucanie pileczek do kosza lub kółka hula-hop • „Pogodynka” – dzieci naśladują różne zjawiska atmosferyczne, np.: wiatr, deszcz, burza, grzmoty • „Zegar” – dzieci naśladują ruchem tykaniem zegara, ding- dong, tik- tak • taniec z chustami – machanie chustkami w rytm muzyki
--	--	--

		• chodzenie jak zwierzątka – dzieci poruszają się jak np.: kot, żabka, niedźwiedź czy bocian • berek – dotykanka – łapanie i delikatne dotykanie kolegów • skoki przez linę – przeskakiwanie przez leżącą linę lub skakankę • toczenie dużej piłki – współpraca w popychaniu piłki z kolegami • „Turlanie beczki” – dorosły lub inne dziecko delikatnie toczy/turla dziecko leżące na materacu, wspierając jego świadomość ciała i orientację w przestrzeni • „Przesuwanka” – dzieci leżą na plecach, a dorosły delikatnie przesuwając je po podłodze, chwytając za nogi lub ręce • „Spacer w parach” – dzieci trzymają się za ręce i poruszają w różnym tempie (wolno, szybko, na palcach, na piętach), co uczy współpracy i koordynacji ruchowej • „Masażyk” – dzieci siedzą jedno za drugim i wykonują delikatne ruchy głaskania, klepania lub uciskania na plecach osoby przed sobą • „Balonik” – dziecko wstaje na palce, unosi ręce i udaje, że rośnie jak balon, a potem powoli schodzi powietrze, siadając na podłodze • „Koci grzbiet” – dzieci kłęczą na czworakach i wyginają plecy w górę i w dół, jak kot przeciągający się po drzemce • „Lustro” – jedno dziecko pokazuje ruchy, a drugie je naśladuje. Można to robić w parach lub grupach • „Dotykamy części ciała” – dorosły mówi nazwę części ciała, a dzieci muszą ją dotknąć, np.: ręka do kolana, stopa do nosa • Aktywności z pchaczem • Manipulacja foremkami w piasku, pelzanie • Czworakowanie. • Zabawy na świeżym powietrzu, ✓ chodzenie po trawie, ✓ bujanie na sprężynowcach, ✓ jazda na jeźdźnikach, ✓ zbieranie liści, ✓ rysowanie kredą po chodniku, ✓ zjeżdżanie ze zjeżdżałni, ✓ jazda na rowerku biegowym, ✓ wspinanie się po konstrukcji, ✓ przeciąganie liny.
10	Zapewnienie dzieciom warunków do twórczej ekspresji i kontaktu z	10.1 Wskazówki metodyczne do personelu oraz niezbędne warunki umożliwiające dzieciom 1) działania twórcze

	różnymi wytworami kultury i sztuki	• dawanie dziecku swobody do twórczej ekspresji • dostarczanie dzieciom materiałów, które są dla nich stale dostępne w ciągu dnia • docenianie wkładu, wysiłku, który dziecko włożyło w swoją pracę • bawienie się z dziećmi w zabawy zaproponowane przez nie same. • zadawanie pytań otwartych w rozmowach z dziećmi o ich pomysłach. • pozwalanie dziecku na korzystanie z przedmiotów go otaczających w innowacyjny sposób (dbając przy tym o bezpieczeństwo dziecka) • zachęcanie do eksperymentowania z różnymi materiałami, technikami i formami wyrazu • unikanie sztywnego narzucania jedynej drogi twórczej. Twórczość opiera się na indywidualności i otwartości na różnorodne pomysły • bycie cierpliwym • łączenie różnych dziedzin sztuki (np.: plastyki, muzyki, tańca, teatru) w jednym projekcie. Dzieci mogą tworzyć, śpiewać, tańczyć i opowiadać historie w ramach jednego tematu, co rozwija ich wyobraźnię i umiejętności pracy w zespole • współorganizowanie przestrzeni zewnętrznej razem z dziećmi, która wspomaga ich twórczą ekspresję przez kontakt z naturą • zachęcanie dzieci do współtworzenia w projektowaniu przestrzeni, ponieważ wzmacnia to ich zaangażowanie i poczucie sprawczości • uprawianie z dziećmi ziół, warzyw i owoców w donicach, drewnianych skrzyniach, będącymi grządkami, szklarniach czy bezpośrednio w ziemi. Dla młodszych dzieci można wybrać rośliny łatwe w pielęgnacji i bezpieczne w dotyku (ziola, kwiatowa łąka, warzywne, owocowe grządki), rośliny można umieścić na różnych wysokościach, aby dzieci mogły je obserwować i dotykać. • Narzędzia do pracy w ogrodzie powinny być dostosowane do wzrostu i siły dzieci: małe łopatki, grabki, konewki. • Ważne jest stworzenie miejsca do przechowywania narzędzi oraz zabawek, które aktualnie nie są używane, np.: skrzynie, pojemniki. • Używanie naturalnych materiałów, jak kamienie, patyki, liście, które mogą służyć do zabawy. • W przestrzeni są wyznaczone strefy odpowiadające zainteresowaniom dzieci, np. strefa
--	---	--

		wspólnego czytania, strefa zabaw konstrukcyjnych, strefa zabaw ruchowych, strefa zabaw plastycznych, strefa zabaw z wodą i piaskiem, strefa zabaw tematycznych, strefa zabaw muzycznych. • Tworzenie doświadczeń wspierających ekspresję plastyczną • Ważny jest proces tworzenia i wkład pracy dziecka, a nie efekt końcowy. • Dziecko ma swobodny dostęp do materiałów plastycznych w ciągu dnia, m.in.: kredek, flamastrów, kartek. • Organizacja działań plastycznych wpływa na atmosferę i pracę twórczą dziecka. • Opiekun nie udostępnia dzieciom gotowych szablonów (kolorowanek, kart pracy, itp.). • Opiekun unika zadań wymagających precyzji od dziecka. Proponuje aktywności skupiające się na swobodnej ekspresji. • Opiekun zachęca dziecko do samodzielnego wykonania pracy. Pomaga dziecku tylko wtedy, gdy jest to konieczne. • Podczas ekspresji twórczej opiekun rozmawia z dzieckiem i używa określeń cech przedmiotów. • Można stworzyć galerię prac dzieci znajdujących się na takiej wysokości, aby dzieci mogły też je dostrzec. • Opiekun umożliwia dzieciom rysowanie i malowanie na dużych arkuszach papieru stwarzając możliwość całkowitej swobody poruszania się, koncentracji i zaangażowania. • Prace dzieci są elementem dokumentacji rozwoju dziecka.
--	--	--

7. Akceptacja Planu OWE przez podmiot prowadzący

Plan OWE jest akceptowany przez podmiot prowadzący instytucję opieki. Od 2026 r. dotyczy to wszystkich placówek – zarówno tych, które już prowadzą opiekę, jak i tych, które zamierzają rozpocząć działalność.

Akceptacja Planu OWE może być dokonywana w formie np.:

- zarządzenia organu prowadzącego (w przypadku żłobków i klubów dziecięcych);
- pisemnego oświadczenia o zatwierdzeniu Planu OWE do realizacji (w przypadku dziennego opiekuna).